Gemeente Bergen op Zoom

Aan de leden en burgerleden
van de gemeenteraad
van Bergen op Zoom

Uw kenmerk		Ons kenmerk	U23-005400	Datum	16 juni 2023
Uw brief		Beh. door		Doorkiesnr.	
Onderwerp:	Herstel kademuren Noord- en Zuidzijde Haven	Cluster	Ruimtelijke en Civiele projecten,	Bijlage(n)	1

Geachte leden en burgerleden,

Tijdens de beeldvormende vergadering op 8 juni 2022 is gesproken over het herstel van de kademuren aan de Noord- en Zuidzijde Haven te Bergen op Zoom. Allereerst willen wij u bedanken dat voor deze opgave geruime tijd is genomen, zodat zowel insprekers alsook onze ambtelijke organisatie een toelichting kon geven.

Desondanks omvat deze opgave een groot aantal (technische) elementen, waardoor we graag via deze brief nog enkele aspecten nader willen duiden. Tevens zullen we nog enkele vragen beantwoorden, die tijdens deze vergadering werden gesteld. Daarnaast ontvangt u met deze brief nog door u opgevraagde informatie.

Definitie herstel, nadere uitleg
Voorliggend raadsvoorstel RVB23-0019 inclusief bijlagen is opgesteld vanuit het uitgangspunt herstel van de kademuren, zoals ook verwoord in uw motie d.d. 4 oktober 2021 (zie bijlage). Op basis van de beeldvormende vergadering 8 juni jl. is opgemerkt dat de definitie van dit uitgangspunt niet eenduidig is.

<u>Herstel van de kademuren</u>
Uitgewerkte scenario's hanteren het uitgangspunt herstel, waarbij de historische kademuren in stand worden gehouden. In scenario 1 "Historische Kaai" worden de bestaande kademuren zo veel mogelijk gehandhaafd, verstevigd en maximaal hersteld c.q. gerestaureerd met prioriteit voor het behoud van de kademuren. Een constructieve oplossing op lager niveau (scenario 2, noordzijde) zorgt eveneens versteviging met behoud van de kademuren, waarbij het zichtgedeelte wordt hersteld c.q. gerestaureerd. Behoud van de kademuren is ook het geval bij de natuurvriendelijke oever (scenario 2 alsook 3, zuidzijde).

<u>Herstel van het beeld</u>
Een aantal van de extern aangedragen herstelmogelijkheden hanteert als uitgangspunt 'herstel van het historisch beeld'. Daarbij worden de bestaande constructies niet gerestaureerd, maar volledig vervangen door een nieuwe constructie. Dit is een wezenlijk ander uitgangspunt, ook wat betreft investeringsbehoefte. In dat geval kan bijvoorbeeld een (verankerde) damwandconstructie (vergelijkbaar met scenario 3, noordzijde) in combinatie met metselwerk beklede prefab elementen een oplossing bieden. Een dergelijke constructie beiderzijds (voor het geheel) is – zoals ook ingebracht – naar verwachting realiseerbaar binnen de bestaande financiële middelen. Als deze constructie tegen dan wel in de directe nabijheid van de kademuren wordt gerealiseerd is er ook een zeer beperkte invloed op het wateroppervlakte.

Jacob Obrechtlaan 4
4611 AR Bergen op Zoom
Contact: www.bergenopzoom.nl

Postbus 35
4600 AA Bergen op Zoom
I www.bergenopzoom.nl

T 140164
F (0164) 24 53 56
KvK 20169091

B nv BNG rek. nr. 28.50.00.942
B IBAN: NL41BNGH 0285000942
B BIC: BNGHNL2G

Bergen op Zoom, gemeente op de Brabantse Wal

Het advies van de commissie ruimtelijke kwaliteit voor deze wijze van herstel is nog niet bekend. Vanuit Erfgoed verwachten wij een negatief advies, doordat het behoud van historische kademuren in dit geval niet aan de orde is. Dit zijn adviescommissies aan het college, waarbij het college bevoegd is om bij het uiteindelijke besluit een andere afweging te maken.

Financiële bandbreedte scenario 1 "Historische Kaai", nader toegelicht
Tijdens de beeldvormende vergadering is aangegeven dat de bandbreedte mogelijk onvoldoende inzicht geeft om tot besluitvorming te kunnen komen. In aanvulling op bovenstaande informatie kunnen wij nog het volgende toelichten.

Herstel conform scenario 1 kent meerdere mogelijkheden, waarbij 'in de basis' het om de volgende methodieken gaat:

- Versterken bestaande kademuren met buispalen (+/- € 3 tot € 4 miljoen)
  Onder verwijzing naar de presentatie (sheet 10, werkbezoek Brielle) is het mogelijk om de kademuren te versterken met buispalen. Op deze wijze wordt de sterkte en verticale stabiliteit hersteld, daarnaast dient ook de horizontale stabiliteit hersteld te worden. Dat is mogelijk door toepassen van ankers. Onderlinge verhouding van deze maatregelen in relatie tot de uitvoeringsrisico's voor de nabije woningen volgen uit verdiepend (vervolg)onderzoek.

- Versterken bestaande kademuren door middel van jet-grouten (+/- € 5 tot 5,8 miljoen)
  In dit geval wordt de kademuur verstevigd door het toepassen van een steunmuur en jetgrouten. Jetgrouten is een techniek binnen de bouwkunde en weg- en waterbouwkunde die te gebruiken is als waterkering, grondkering en funderingsversterking van belendingen. Bij het jetgrouten wordt grout door middel van een roterende, borende lans in de grond geïnjecteerd. De grout vermengt zich hierbij met de grond, waarna na verharding een cilindervormig massief ontstaat. Deze methode is minder risicovol voor de aanliggende panden dan de beschreven methode met buispalen en ankers.

Vanuit historisch oogpunt kan de voorkeur bestaan voor de tweede methodiek, echter vergt dit qua investeringsbehoefte de meeste financiële middelen. Het wijzigen van onderliggende uitgangspunten geeft optimalisatiekansen. Voorliggende investeringsbehoeftes zijn gebaseerd op "**functioneel herstel**", ofwel gebruik zoals vandaag de dag. Zoals ook benoemd tijdens de beeldvormende vergadering zullen de (on)mogelijkheden met de omgeving in beeld gebracht worden. Daarbij is wijziging in infrastructuur (beperkingen voor vrachtwagens en/of auto's) een voorbeeld, mede in relatie tot uitvoeringsrisico's en het investeringsniveau.

De bovenstaande methodes zijn veelgebruikte methodes om vergelijkbare kademuren te herstellen. Tijdens het uitwerken van het uitvoeringsontwerp kan het zijn dat blijkt dat er mogelijk betere, goedkoper of minder risicovolle methodes zijn. Daarnaast moet verder onderzoek nader duiden welke delen van de kademuren welk herstel behoeft. Ook om deze reden is de gehanteerde bandbreedte zeker voor dit scenario op dit moment nog erg ruim.

Tezamen met onze deskundigen, een onafhankelijk ingenieursbureau en het bouwteam met potentiële marktpartij (aannemer) zal – mede op basis van voornoemde aandachtspunten – een zgn. uitvoeringsontwerp opgesteld worden. Deze potentiële marktpartij is op deze wijze ook (indirect) verantwoordelijk voor het uitvoeringsontwerp. Dat heeft een positief effect op de uitvoeringsrisico's. Tijdens dit traject ontstaat nader inzicht in de concrete investeringsbehoefte, waardoor het mogelijk is om beheersmaatregelen toe te passen voor de financiële risico's.

Zoals toegelicht is de verwachting dat – uitgaande van functioneel herstel –scenario 1 "Historische Kaai" niet binnen de beschikbare financiële middelen uitgevoerd kan worden. Aanvullende besluitvorming van uw gemeenteraad is dan benodigd. Indien scenario 1 "Historische Kaai" als richtinggevend besluit wordt meegegeven zullen wij ons inzetten voor een gedegen ontwerp tegen minimale meerkosten.

Omgevingsparticipatie, invloed van omwonenden en betrokken partijen
U heeft aangegeven prioriteit te geven aan omgevingsparticipatie van zowel omwonenden alsook betrokken belangenorganisaties en stichtingen. Dat onderschrijven wij. Zoals ook aangegeven in onderliggend raadsvoorstel en tijdens de beeldvormende vergadering staan wij in contact met alle betrokkenen, mede onder verwijzing naar een verdiepend civieltechnisch overleg met belangenorganisaties en stichtingen (12 mei jl.). Ook is de omgeving actief geïnformeerd over het besluitvormingsproces, zodat gebruik gemaakt kon worden van het inspreekrecht. Daarnaast dragen wij zorg voor informatieverstrekking alsook voor het organiseren van een dialoog, echter is het voor een constructief proces wel van belang dat uitgangspunten worden vastgesteld.

Voorkeur is om dialoog te organiseren via een klankbordgroep, zodat zij het gehele traject aangehaakt kunnen blijven. Zoals ook aangeduid in het raadsvoorstel staan wij voor om – daar waar mogelijk – kansen te benutten, waaronder het uitwisselen van (civieltechnische) kennis en wensen. Dit ten gunste van een zo goed mogelijk gedragen ontwerp.

Het is niet wenselijk om omwonenden en/of afgevaardigden van belangenorganisaties c.q. stichtingen te laten deelnemen in het bouwteam. Opdrachtgever en opdrachtnemer zijn verantwoordelijk voor het resultaat van deze opgave. Opdrachtnemer van het bouwteam wordt zorgvuldig geselecteerd. Onder andere op basis van expertise en ervaring. Participatie van belangenverenigingen, stichtingen en omwonenden kan een negatief effect hebben op een constructief proces. Waardevolle bijdragen vanuit de klankbordgroep worden ingebracht in het bouwteam. Op deze wijze worden kansen benut, welke voor een ieder positief bijdraagt aan deze opgave. Er is geen reden om waardevolle inbreng niet mee in overweging te nemen.

Beleidskader, de koppeling nader toegelicht
In het huidige beleidskader (2024-2027) staat de volgende passage opgenomen:

> *2.1.4 Aanpak kademuren*
> *Vanwege de veiligheid (voor bijvoorbeeld parkeren langs het water) zijn twee jaar geleden bigbags tegen de kademuren geplaatst. Dit geeft een verrommeld gezicht.*
>
> *Nog voor het zomerreces ontvangt de gemeenteraad een voorstel voorzien van meerdere scenario's. Aan de hand van het gekozen scenario treffen we de voorbereidingen, om in 2024 een begin te maken met het herstel van de kademuren. Hiervoor is in het Uitvoeringsprogramma (Moederkredieten) een investeringsbudget van €4 miljoen beschikbaar. Mogelijk leidt het gekozen scenario tot bijstelling van de benodigde investeringsomvang.*
>
> *Hiermee geven we invulling aan de volgende beleidsdoelstellingen:*
> *1.6.7 Onderhoud gemeentelijke eigendommen op een kwaliteitsniveau dat minstens sober, degelijk en in elk geval veilig is.*

Daarmee is helder dat er in het huidig Beleidskader rekening is gehouden met € 4 miljoen aan investeringsbudget.

Subsidies, mogelijkheden nader toegelicht
Subsidiemogelijkheden worden doorlopend gepubliceerd door diverse (overheids)instanties. Het is van belang om deze tijdens het gehele traject te monitoren. Zoals tijdens de beeldvormende vergadering toegelicht beschouwen wij deze kansen als een parallel traject. Kansen op subsidies worden ook vergroot als deze niet enkel voor deze opgave wordt aangevraagd. Daarnaast is het niet wenselijk dat het herstel van de kademuren voor haalbaarheid en planning subsidieafhankelijk wordt.

Zeker gezien het feit dat, zoals ook vermeld in voorliggend raadsvoorstel, subsidiekansen niet substantieel zijn. Projecten moeten zichzelf financieel kunnen bedruipen. Het gaat voornamelijk om het subsidiëren voor sec de werkzaamheden die kwaliteit toevoegen.

Instabiliteit kademuren bij beginsituatie (2021)
Op basis van inbreng van insprekers is er onduidelijkheid over de noodzaak van de getroffen noodmaatregelen. Hiervoor verwijzen wij u naar onderliggende rapportages van Nebest B.V., 20 augustus 2020 en MH Poly Consultants & Engineers B.V., 14 oktober 2021. Daarin zijn de volgende conclusies opgenomen:

1. *Nebest B.V. concludeert dat het afzetten van parkeervakken een terechte beheersmaatregel is en per omgaande moet worden uitgevoerd. Daarnaast is het advies om zwaar vrachtverkeer (meer dan 30 ton) te weren. Tevens is een waarschuwing opgenomen voor het afschuiven van het bovenste deel van het metselwerk.*
2. *MH Poly Consultants & Engineers B.V. heeft aangegeven dat de stand zekerheid voor de kademuren 2 en 4 niet voldoet. Van de kademuren 1 en 3 is deze kritisch, maar voldoende.*

Op basis van deze rapportages zijn in het kader van veiligheid in eerste instantie gebruikersbeperkingen opgelegd. Gezien de geschatte doorlooptijd voor het herstel van de kademuren is vervolgens ervoor gekozen om een noodmaatregel te treffen, zodat gebruik daarna weer mogelijk zou zijn. Hiervoor zijn de zgn. big bags geplaatst.

Toenmalig wethouder De Lange (als vervanger van wethouder Van der Velden) heeft hiervan een melding gemaakt in de raadsvergadering d.d. 30 september 2021.

Bijlagen
Tijdens de beeldvormende vergadering is ook gevraagd om het toezenden van de motie vreemd aan de orde van de dag ‘Financieel inzicht herstel kademuren’, d.d. 4 oktober 2021 (kenmerk RMO21-0081). Deze is opgenomen als bijlage.

Tevens heeft u verzocht om alle (onderzoeks)rapportages, echter vergt dat vanuit zorgvuldigheid nog tijd. Doordat wij u graag op korte termijn wilde informeren over de overige aspecten zullen wij dat verzoek separaat behandelen.

Informatie
Mocht u nog aanvullende vragen hebben met betrekking tot deze brief dan kunt u contact opnemen met mevrouw T. de Vries, projectleider Gebiedsontwikkeling bij het cluster Ruimtelijke en Civiele projecten. Zij is bereikbaar op het telefoonnummer 0164 – 277546 en per e-mail T.deVries@bergenopzoom.nl.

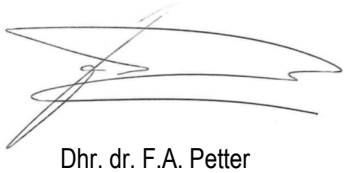
Hoogachtend,
het college van burgemeester en wethouders van Bergen op Zoom,

secretaris,

mr. Drs. Ing. M. van Vliet

burgemeester,

Dhr. dr. F.A. Petter

Jacob Obrechtlaan 4
4611 AR Bergen op Zoom
Contact: www.bergenopzoom.nl

Postbus 35
4600 AA Bergen op Zoom
I www.bergenopzoom.nl

T 140164
F (0164) 24 53 56
KvK 20169091

B nv BNG rek. nr. 28.50.00.942
B IBAN: NL41BNGH 0285000942
B BIC: BNGHNL2G

Bergen op Zoom, gemeente op de Brabantse Wal

Motie vreemd aan de orde van de dag 'Financieel inzicht herstel kademuren'

De gemeenteraad van Bergen op Zoom, in vergadering bijeen op ~~30 september~~ 4 oktober 2021,

Constaterende dat:

- Het gemeentebestuur mededeelt op 17 september jl., na bijna een jaar van onderzoek, dat de stabiliteit van de kademuren aan beide zijde van de Oude Binnenhaven niet voldoen;
- Het gemeentebestuur voornemens is niet eerder dan 2023 te beginnen met het herstel van de kademuren;
- Het gemeentebestuur de periode tot het moment van herstel meent te kunnen overbruggen door het plaatsen van met zand gevulde big-bags tegen de kade muren aan;
- Bovenstaande punt €70.000,- kost, met zwaar materieel moet worden uitgevoerd, met alle verzakkingsrisico's tot gevolg;
- De big-bags (inmiddels door water absorptie aanzienlijk zwaarder) tegen minimaal dezelfde kosten ten behoeven van de herstelwerkzaamheden ook weer moeten worden verwijderd.

Overwegende dat:

- De gemeenteraad geïnformeerd dient te worden over de kosten van de verschillende scenario's waarmee het gemeentebestuur de kademuren kan herstellen;
- De gemeenteraad een beeld moet krijgen van de consequenties van de verschillende scenario's voor de omgeving, o.a. tijdsduur en overlast;
- De gemeenteraad in stelling moet worden gebracht om het herstel van de kademuren naar voren te kunnen halen in de tijd.

Roept het college op om:

- ~~Voor de informatiebijeenkomst aan de omwonenden de gemeenteraad te informeren over de verschillende scenario's die kunnen worden toegepast voor het herstel van de kademuren~~;
- Een raming te geven van de kosten die moeten worden gemaakt voor de uitvoering van ~~deze~~ scenario's; die kunnen worden toegepast voor het herstel v.d. kademuren
- Resultaatverslag te doen van de verkenning naar subsidiemogelijkheden voor deze herstelwerkzaamheden;
- Met de gemeenteraad in overleg te treden over de uitvoeringsagenda ~~voorafgaand~~ na ~~aan~~ de behandeling van de begroting en prioritering van de projecten in de openbare ruimte te herijken~~.~~

En gaat over tot de orde van de vergadering,

SAMEN0164 D66 50PLUS

RMO21-0081

unaniem 4/10/21